Nayak. BPP (2024)10: VII | ପ୍ରାଚୀ ପତ୍ରିକା
ଗବେଷଣାତ୍ମକ ପ୍ରବନ୍ଧ | ମୁକ୍ତ ପ୍ରବେଶ
DOI :https://doi.org/10.5281/zenodo.13924324 | ମୂଳ ପ୍ରବନ୍ଧ

ପରିବର୍ତ୍ତିତ ପୁଞ୍ଜିବାଦ ଓ ବିକଳ୍ପ ପୃଥିବୀ ପ୍ରସଙ୍ଗ : ଉତ୍ତର ଅଣି ଓଡିଆ କବିତାରେ ନବ୍ୟ-ମାର୍କସ୍‌ବାଦୀ ଚେତନା

ବୈଜୟନ୍ତୀ ନାୟକ

ସଂକ୍ଷିପ୍ତସାର :

ସାମ୍ୟବାଦୀ ଚେତନାର ଆଦ୍ୟ ପ୍ରବକ୍ତା କାର୍ଲମାର୍କସ୍ ଅର୍ଥନୈତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମତା ଆଣି ଏକ ସ୍ୱଚ୍ଛସଂହତ ସମାଜ ନିର୍ମାଣ କରିବା ନିମନ୍ତେ ପରିକଳ୍ପନା କରିଥିଲେ; ତାଙ୍କ ପରିକଳ୍ପିତ ସମାଜରେ ଶ୍ରମିକର ଉପଯୁକ୍ତ ସାମାଜିକ ସମ୍ମାନ ଓ କ୍ଷମତା ରହିଥିଲା। ଆଲୋଚ୍ୟ ମାର୍କସ୍‌ବାଦୀ ଦର୍ଶନର ପ୍ରରୋଚନାରେ ସମାଜରେ ଶୋଷଣ ଓ ଅତ୍ୟାଚାର ବିରୁଦ୍ଧରେ ସ୍ୱରଉତ୍ତୋଳନ ହେଲା, ଯାହାର ଫଳସ୍ୱରୂପ ଏକଛତ୍ରବାଦୀ ରାଜତନ୍ତ୍ର ଶାସନର ପତନ ହେଲା ଏବଂ ସମାଜବାଦୀ ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଲାଭ କଲାମାତ୍ରେ ଅର୍ଥନୈତିକ ଜଗତୀକରଣ ଫଳରେ ବିଶ୍ୱର ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଅର୍ଥନୀତି ଦ୍ରୁତଗତିରେ ପ୍ରସାରିତ ହେଲା। ବିଶ୍ୱର ପ୍ରତିପତ୍ତିପତ୍ତସଂପନ୍ନ ରାଷ୍ଟ୍ର ଗୁଡିକ ବିଶ୍ୱ ବାଣିଜ୍ୟ ସଂଗଠନ(WTO) ମୁଦ୍ରାପାଣ୍ଠି (IMF) ଏବଂ ବିଶ୍ୱବ୍ୟାଙ୍କ(IBRD)ଜରିଆରେ ଅନ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ରଗୁଡିକରେ ପୁଞ୍ଜି ବିନିଯୋଗ କଲେ ଯାହା କି ପ୍ରକାରନ୍ତରେ ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱର ବଜାରକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା।ମୁଦ୍ରାସ୍ଫୀତି ବଢିବାକୁ ଲାଗିଲା। ବ୍ୟବସାୟରେବିଭିନ୍ନ ନୂତନ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ବୈଷୟିକ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳର ବ୍ୟବହାର କରାଗଲା ଯାହାଦ୍ୱାରା କର୍ମଚାରୀ ମାନଙ୍କୁ ଛଟେଇ କରାଗଲା, ସମାଜରେ ବେକାରୀ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାକୁ ଲାଗିଲା। ସାମାଜିକ ସଂପତ୍ତିର ସୁଷମ ବିତରଣ ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ ଫଳତଃ ଅତ୍ୟାଚାର ଓ ଶୋଷଣର ଏକ ନୂତନ ରୂପସମାଜରେଉତ୍କଟରୂପ ଧାରଣ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା। ସମାଜବାଦୀ ମୂଲ୍ୟବୋଧ କ୍ରମଶଃ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା।ଏତେବେଳକୁସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ନା ଥିଲେମାର୍କ୍ସ,ଲେନିନ୍ ନାଥିଲେଷ୍ଟାଲିନ୍, ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗ। ପୁଞ୍ଜିବାଦର କାୟାବିସ୍ତାରରୁସୃଷ୍ଟିହୋଇଥିବାଏହି ନୂତନ ଭୟାବହ ସ୍ଥିତି ଜନିତ ସାମାଜିକ ଦୁରାବସ୍ଥାକୁ ଦୂରେଇ ଦେବା ନିମନ୍ତେ ଏକ ନୂତନ ଢାଞ୍ଚାରେ ଯେଉଁ ସମାଜବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନ ମୁଣ୍ଡ ଟେକିଲା ତାହା ହେଲା ନବ୍ୟ ମାର୍କସ୍‌ବାଦ। ଉକ୍ତ ନବ୍ୟମାର୍କସ୍‌ବାଦୀ ଚେତନାର ଅଧାରରେ ଉତ୍ତରର ଅଣି କାଳର ଓଡିଆ କବି ମାନଙ୍କର କାବ୍ୟ ସ୍ୱରରେ ଯେଉଁ ନୂତନ ଭାବବସ୍ତୁ ପରିଦୃଷ୍ଟ ହୋଇଛି ତାହା ଏଠାରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି।

ପ୍ରମୁଖ ଶବ୍ଦ: ମାର୍କସବାଦ,ନବ୍ୟମାର୍କସବାଦ, ପରିଭାଷା ଓ ପରିସର, ଉତ୍ତର ଅଣି ଓଡିଆ କବିତାରେ ନବ୍ୟ ମାର୍କସବାଦ।

ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ବିଶ୍ୱରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ବିଜ୍ଞାନ ସମ୍ମତ ରାଜନୈତିକ ଦର୍ଶନ ହେଉଛି 'ମାର୍କସ୍‌ବାଦ'। ଏହା ଦାର୍ଶନିକ କାର୍ଲମାର୍କସ୍‌ଙ୍କର ରାଜନୈତିକ ମତାଦର୍ଶମାନଙ୍କର ବଳିଷ୍ଠରୂପ। ଶହଶହ ବର୍ଷ ଧରି ରାଜତନ୍ତ୍ର ତଥା ସମକାଳୀନ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଶାସନ ତଳେ ଶୋଷଣର ଏକ ସୁଦୃଢ ପରମ୍ପରା ଗଢି ଉଠିଥିଲା।ଏହି ପରିସ୍ଥିତିରେ ସାଧାରଣ ମଣିଷ ପାଖରେ ମଣିଷ ଭଳି ବଞ୍ଚିବାର କୌଣସି ଅଧିକାର ନଥିଲା କି ସୁଯୋଗ। ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାରୀ ଶାସକର ଅତ୍ୟାଚାର,ଦମନ ତଥା

ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧକୁ ଅନ୍‌ଲାଇନରେ ପଢିବାପାଇଁ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତୁ

Quick Response Code:

Available online at : https://pracheenews.com/

DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.13924324
Article No - BPP00227

ଯୋଗାଯୋଗ :
ଡ. ବୈଜୟନ୍ତୀ ନାୟକ, ଅଧ୍ୟାପିକା,
ସାଲେପୁର ସ୍ୱୟଂଶାସିତ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ, ସାଲେପୁର, କଟକ
E-Mail ID : baijayantink@gmail.com
ORCID ID : https://orcid.org/0009-0001-9887-8561

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial Share Alike 4.0 License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work non commercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

For reprints contact: *pracheepatrika@rediffmail.com*

ପ୍ରାପ୍ତି	ସମୀକ୍ଷିତ	ଗୃହୀତ	ପ୍ରକାଶିତ
୨.୮.୨୦୨୪	୧୦.୯.୨୦୨୪	୨୫.୯.୨୦୨୪	୧.୧୦.୨୦୨୪

ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧକୁ କିପରି ଉଦ୍ଧୃତ କରିବେ : ନାୟକ, ବୈଜୟନ୍ତୀ ; ୨୦୨୪। ପରିବର୍ତ୍ତିତ ପୁଞ୍ଜିବାଦ ଓ ବିକଳ୍ପ ପୃଥିବୀ ପ୍ରସଙ୍ଗ: ଉତ୍ତର ଅଣି ଓଡିଆ କବିତାରେ ନବ୍ୟ-ମାର୍କସ୍‌ବାଦୀ ଚେତନା। ବାସ୍ତବତାର ପରିପ୍ରକାଶ ପ୍ରାଚୀ। ଭାଗ :୧୦, ସଂଖ୍ୟା : ଛ; ପୃଷ୍ଠା :୧୯-୨୪।

ଶୋଷଣ କବଳରୁ ମଣିଷକୁ ମୁକ୍ତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ ଦର୍ଶନ ଉକ୍ତ ପୃଷ୍ଠ ଭୂମିରେ ଉନ୍ମେଷ ଲାଭକଲା। ମାର୍କସ୍ ଘୋଷଣା କଲେ ମଣିଷ ଗରିବ ହୋଇ ଜନ୍ମ ହୋଇନାହିଁ କିମ୍ବା ଭାଗ୍ୟ ଓ ଭଗବାନଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ମଣିଷର ଜୀବନଚକ୍ର ପରିଚାଳିତ ହୁଏ ନାହିଁ। ସେ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥା କିପରି କୋଟି କୋଟି ମଣିଷକୁ ନିଜର ସ୍ୱାର୍ଥ ପାଇଁ ଶୋଷିତ କରିରଖିଛି ତାହାକୁ ସର୍ବ ସମ୍ମୁଖରେ ଉପସ୍ଥାପନ କଲେ। ସମସ୍ତ ଅତ୍ୟାଚାରର ପରିସମାପ୍ତି ନିମନ୍ତେ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଶାସକ ବିରୋଧରେ ଗରିବ ଖଟିଖିଆ ମୂଲିଆ ମାନଙ୍କର ବିପ୍ଳବକୁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦେଲେଏବଂ ଉଦାତ୍ତକଣ୍ଠରେ ଆହ୍ୱାନ ଦେଲେ ଯେ ଯେଉଁଦିନ ଶୋଷିତ ଗୋଷ୍ଠୀ ଶୋଷକ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସ୍ୱର ଉତ୍ତୋଳନ କରିବ ସେହି ଦିନ ହିଁ ସମସ୍ତ ଦମନ ଅତ୍ୟାଚାରର ପରିସମାପ୍ତି ଘଟିବ।

ସେ ବୁର୍ଜୁଆ-ପ୍ରୋଲିଟରିଏଟ୍, ପୁଞ୍ଜିପତି-ସର୍ବହରା, ଶୋଷକ-ଶୋଷିତ ଭେଦରେ ବିଭକ୍ତସ ମାଜରେ ଟଙ୍କା, ଶ୍ରମ, ଈଶ୍ୱର ଓ ପୁଞ୍ଜିକୁ ଅତୀତର ଦର୍ଶନ ଓ ଅଭିଧାନ ପ୍ରଦତ୍ତ ଅର୍ଥଠାରୁ ଅଲଗା କରି ଦେଖିବାକୁ ଲାଗିଲେ ଏବଂ ଉକ୍ତ ବିଭେଦତାକୁ ବିପ୍ଳବ ଜରିଆରେ ଭାଙ୍ଗି ସମସ୍ତ ବୈଷମ୍ୟକୁ ହଟାଇ ସମାଜରେ ସାମ୍ୟବାଦ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାକୁ ଅଣ୍ଟାଭିଡିଲେ। ଏହି ତତ୍ତ୍ୱ ଜାତି, ଧର୍ମ ଓ ବର୍ଣ୍ଣ, ନିର୍ବିଶେଷରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ସମାନ ଅଧିକାର ସହିତ ଖାଇବା, ପିଇବା, ରହିବା, ଶିକ୍ଷା ଓ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର କାମନାକଲା ତେଣୁ, ସମଗ୍ର ଜନମାନସକୁ ଆନ୍ଦୋଳିତ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା। ସୋଭିଏତ୍ ଋଷିଆରେ ଲେନିନ୍‌ଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ଋଷ୍ ବିପ୍ଳବ ସଂଘଟିତ ହେଲା, ଦକ୍ଷିଣ କୋରିଆ, ପଶ୍ଚିମ ଜର୍ମାନୀ, ଚୀନ୍, ଭିଏତ୍‌ନାମ୍, କ୍ୟୁବା ଆଦି ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ମାର୍କସ୍‌ବାଦର ଆଧାରରେ ଆନ୍ଦୋଳନ ମୁଣ୍ଡଟେକିଲା ଏବଂଶେଷରେ ସମାଜବାଦୀ ଶାସନବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେଲା।

ରାଜନୀତିକ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦର ପରିସମାପ୍ତିରେ ବିବ୍ରତ ପଶ୍ଚିମର ଜାଗ୍ରତ ନେତୃତ୍ୱ ବିଶ୍ୱଶାସନର ବିକଳ୍ପ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଖୋଜିଲା ଏବଂ ଏହି ଖୋଜ୍ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ 'ଆର୍ଥିକ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ' ପ୍ରତିଷ୍ଠାର ଭାବାଦର୍ଶ ସେମାନଙ୍କର ମନ୍ତ୍ର ହେଲା। ବିଦ୍ୟା, ବୁଦ୍ଧି, ବିତ୍ତ ଓ ବ୍ୟାପାର ଏହି ୪ଟି ଆୟୁଧ ମାଧ୍ୟମରେ ସେମାନେ ବିଶ୍ୱର ଅବିଶିଷ୍ଟ ସ୍ୱାଧୀନ ଜନ ସମୁଦାୟମାନଙ୍କୁ ଦାସ ଓ ନିର୍ଭରଶୀଳ କରି ରଖିବା ପାଇଁ ଯେପରି ପଣ କଲେ। ଜର୍ମାନର ଆଦର୍ଶବାଦ, ଇଂଲଣ୍ଡର ଅର୍ଥନୀତି ଏବଂ ଫ୍ରାନ୍ସର ବୈପ୍ଳବିକ ଚିନ୍ତାଧାରା ନେଇ ପରିପୁଷ୍ଟତା ଲାଭ କରିଥିବା ମାର୍କ୍ସବାଦ, ହେଗେଲ୍‌ଙ୍କ ଐତିହାସିକ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱାତ୍ମକ ଦର୍ଶନକୁ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱାତ୍ମକ ବସ୍ତୁବାଦ(dilecting materialism) ରେ ପରିଣତ କରିଥିଲା ଏବଂ ଫିୟୋରବ୍ୟାକଙ୍କ ବସ୍ତୁବାଦକୁ ହେଗେଲୀୟ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ସହିତ ସମନ୍ୱିତ କରି ବୈଜ୍ଞାନିକ ବସ୍ତୁବାଦୀ ସିଦ୍ଧାନ୍ତର(Scientific materialism) ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଥିଲା। ତେବେଏକ ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀବେଳକୁ ବିଶ୍ୱ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ସମସ୍ୟାରରୂପ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇଛି। ଉନ୍ନତ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳ ତଥା ସୂଚନା ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟାର ବ୍ୟାପକତା ଫଳରେ ଉତ୍ପାଦନର ସଂଜ୍ଞା ବଦଳିଛି। ବସ୍ତୁପରିବର୍ତ୍ତେ ଅଣବସ୍ତୁ ଉତ୍ପାଦନର ଯୁଗ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି ଓ ଏହିକ୍ରମରେ ମାର୍କସଙ୍କର ପ୍ରଦର୍ଶିତ ପାରମ୍ପାରିକ ଶ୍ରମିକର ସଂଜ୍ଞା ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇଛି। ସର୍ବହରା ଶ୍ରେଣୀର ତାଲିକାରେ ଅଣବସ୍ତୁ ଶ୍ରମିକମୋଟା ଅଙ୍କରେ ଅର୍ଥବ୍ୟୟ କରି ଡିଗ୍ରୀହାସଲ କରୁଥିବା ଛାତ୍ର ତଥା ବେକାର ଯୁବକକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇ ଯେଉଁସମୂହର ପରିକଳ୍ପନା କରାଯାଇଛି ସେମାନେ ହିଁସାଂପ୍ରତିକ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିରୁଦ୍ଧରେ ବିପ୍ଳବ କରିବା ପାଇଁ ହୋଇଛନ୍ତି ଉପଯୁକ୍ତ ଶକ୍ତି।

ସମାଜବାଦୀ ରାଷ୍ଟ୍ରସମୂହର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଫଳରେ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ରାଷ୍ଟ୍ର(capitalist state) ଗୁଡିକର ବାଣିଜ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମାନ୍ଦା ଅବସ୍ଥା ସୃଷ୍ଟିହେଲା। ଏହି ଆର୍ଥିକ ମାନ୍ଦାବସ୍ଥାକୁ ଦୂରକରିବା ନିମନ୍ତେ ସମାଜବାଦୀ ରାଷ୍ଟ୍ରର ବଜାରକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ମାର୍କସ୍‌ଙ୍କର ପ୍ରଦର୍ଶିତ ତତ୍ତ୍ୱର ରୂପରେଖକୁ ମଧ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଗଲା। ମାର୍କସ୍‌ଙ୍କ ପ୍ରଦର୍ଶିତତତ୍ତ୍ୱକୁ ସଂଶୋଧିତ ଓ ପରିମାର୍ଜିତ କରିବା ସହିତ ବାସ୍ତବାୟିତ କରିବାରେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଋଷ୍‌ରେ ଗୋର୍ବାଚୋଭ, ଚାଇନାରେ ଡେଙ୍ଗଜିଆ ଓ ଲିପିଙ୍ଗ ପ୍ରମୁଖ। "ମାର୍କସ୍‌ବାଦର ପୁନଃବିନ୍ୟାସ ଭିତର ଦେଇ ସମାଜବିଜ୍ଞାନୀ ଓ ଆର୍ଥନୀତିଜ୍ଞମାନଙ୍କ ସମେତ ଦାର୍ଶନିକ, କଳାକାର, ଲେଖକମାନେ ବି ସମାଜକୁ ନୂତନ ଭାବରେବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିଛନ୍ତି, ଏବଂମାର୍କସ୍‌ବାଦର ସ୍ୱରୂପକୁ ନିତ୍ୟ ନୂତନ କରି ଗଢି ତୋଳିଛନ୍ତି ।" 'ଆଲୋଚ୍ୟ ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ ବିଂଶଶତାବ୍ଦୀର ଉତ୍ତରାର୍ଦ୍ଧ ବେଳକୁ ପାରମ୍ପାରିକ ମାର୍କସ୍‌ବାଦୀ ତତ୍ତ୍ୱର ଏକ ସଂଶୋଧିତ ରୂପ ଭାବରେ ନବ୍ୟ ମାର୍କସ୍‌ବାଦୀ ଧାରଣ ଉନ୍ମେଷ ଲାଭକରିଛି । ଏହି ତତ୍ତ୍ୱ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ତତ୍ତ୍ୱକୁ ରୂପ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ପାରମ୍ପରିକ ମାର୍କସ୍‌ବାଦୀ ତତ୍ତ୍ୱକୁ ନିର୍ଭୁଲ ରୂପେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ସହିତ ଏହାର ପ୍ରୟୋଗ ଜନିତ ଯେଉଁ ଅସାମର୍ଥ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା ତାହାର ଏକ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ତଥା ପରିବର୍ଦ୍ଧିତ ରୂପ ଭାବରେ ସମାଜ ପୃଷ୍ଠ ପଟରେ ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ କରିଲା । 'ମାର୍କସ୍‌ବାଦ' ଅର୍ଥନୀତି ତଥା ରାଜନୈତିକ ସ୍ଥିତିକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ ପୂର୍ବକ ବିଭିନ୍ନତତ୍ତ୍ୱର ଆଲୋଚନା କରୁଥିଲା ବେଳେ 'ନବ୍ୟ ମାର୍କସ୍‌ବାଦ' ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରା ଉପରେ ମଧ୍ୟ ବିଶେଷଗୁରୁତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ କଲା ।

Herbert Marcuseଙ୍କ New left ଆନ୍ଦୋଳନର ସମାଜବାଦୀ ଅବଧାରଣାରୁ ଜନ୍ମିତ ଏହି ରୂପଟି ମାର୍କସ୍‌ବାଦର ବିବିଧ ସୀମାବଦ୍ଧତାକୁ ଆଲୋଚନା ପୂର୍ବକ ଏଥି ସହିତ ମନୋବିଶ୍ଳେଷଣ ପଦ୍ଧତି (Psychoanalysis) ୱେବରିଆନ ସମାଜବାଦ (weberian sociology) ତଥା ସ୍ଥିତିବାଦୀ ଦର୍ଶନ (existentialism)ପ୍ରଭୃତିକୁ ସଂଯୁକ୍ତକରି ଏକ ନୂତନ କଳାତ୍ମକ ସାହିତ୍ୟିକରୂପ ଭାବରେ ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ କରିଛି । 'marxist theory developed after Marxs in order to provide a more realistic view of social class structures and dynamics keeping a focus more on society than the economic system alone'[୨] ଅର୍ଥାତ୍ ,ମାର୍କସ୍‌ଙ୍କ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ନବ୍ୟମାର୍କସ୍‌ବାଦୀ ଧାରଣା ଆର୍ଥନୀତିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅପେକ୍ଷା ସମାଜିକ ସ୍ଥିତାବସ୍ଥାକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ କରିଛି, ସୁତରାଂ ମାର୍କସ୍‌ବାଦୀ ତMର ପରବMୀ ପରିଣତ ଓ ପରିବର୍ତ୍ତିତରୂପ ହେଉଛି ନବ୍ୟ-ମାର୍କସ୍‌ବାଦ । ମାର୍କସ୍‌ବାଦର ଏହା ଏକ ବିବର୍ତ୍ତିତ ରୂପାନ୍ତରଣ ମାତ୍ର । ମୁଖ୍ୟତଃ ମାର୍କସ୍‌ବାଦ ଧନୀ ଦରିଦ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଅର୍ଥନୀତିକ ବିଭେଦକୁ ଦୂରକରି ସମତା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖିଥିଲା ତେଣୁ ସମାଜର ଉତ୍ଥାନ ନିମନ୍ତେ ଏହି ବିସଙ୍ଗତିକୁ ଦୂରକରିବା ସର୍ବାଗ୍ରେ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ବୋଲିମନେ କରୁଥିଲା । ଏଥିପାଇଁ ମାର୍କସ୍‌ବାଦ ମାର୍କସ୍‌ଙ୍କ ପ୍ରଦତ୍ତ ତତ୍ତ୍ୱର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଓ ପ୍ରୟୋଗକୁ ବିଶେଷ ଗୁରୁତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ କରୁଥିଲା । ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ନବ୍ୟ-ମାର୍କସ୍‌ବାଦ ବିବିଧ ଦର୍ଶନ ତଥା ଆଦର୍ଶର ସମନ୍ୱୟରେ ସୃଷ୍ଟ ଏକ ତତ୍ତ୍ୱ ହେଲା ଯାହା ମାର୍କସ୍‌ବାଦକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖାନ କରୁନଥିଲେ ହେଁ ୱେବରଙ୍କର ସମାଜବାଦୀ ତତ୍ତ୍ୱର ଆଧାରରେ ସାମାଜିକ ଉତ୍ପୀଡନ ଉପରେ ବିଶେଷ ଗୁରୁତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ କରୁଥିଲା ।୧୯୨୩ରେ Max Horkheimer ଏବଂ Theodow. Adornoଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ Frankfurt ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ସମାଜବାଦୀ ଗବେଷଣାତ୍ମକ ଅବଧାରଣାରୁ ଏହାରବିକାଶ ପ୍ରକ୍ରିୟା ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ ହୋଇଛି । George Lukas , Karl Korsch, Antonio Gramsci ପ୍ରମୁଖଏହି ନୂତନ ସମାଜବାଦୀ ତତ୍ତ୍ୱର ସମର୍ଥକ ଭାବରେ ଏହାର ଚରମ ଉତ୍କର୍ଷ ପ୍ରାପ୍ତି ପାଇଁ ସହାୟକ ହୋଇଥିଲେ ।

ଉତ୍ତର ଆଧୁନିକ ବିଶ୍ୱରେ ଯେତେବେଳେ ସବୁ ତତ୍ତ୍ୱକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖାନ କରାଗଲା ସେତେବେଳେ ଅର୍ଥନୀତିକ ଆଭିମୁଖ୍ୟର ପ୍ରୟୋଜନକୁ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିବାର ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ଏବଂ ଜୀବନକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିବାର ଏକ ଭିନ୍ନ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀଲାଭ କରିବାର ଜିଦ୍‌ରେ ସମସ୍ତ ଔପଚାରିକତା ଭିତରୁ ମୁକ୍ତକରି ଜୀବନକୁ ଏକ ସ୍ୱର୍ଦ୍ଧିତ ଆହ୍ୱାନ ରୂପେ ପ୍ରତିପାଦିତ କରାଗଲା । ଅଲୋଚ୍ୟ ସମୟବେଳକୁ ପୁଞ୍ଜିବାଦର ବିଲୟକୁ କଳନା କରି ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀମାନେ କୂଟନୀତି ପ୍ରୟୋଗକରି ସାମ୍ୟବାଦକୁ ଧ୍ୱଂସ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ୟମ ଚଳାଇଥାନ୍ତି ।ଏତାଦୃଶ ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ ସାମାଜିକ ଅବେଦନକୁ ବିଶେଷ ଗୁରୁତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ ପୂର୍ବକ ନବ୍ୟ-ମାର୍କସ୍‌ବାଦ ଭାବରେ ନିରାପଦ ମାର୍ଗଟିଏ ଖୋଜି ପାଇଲେ ସାମ୍ୟବାଦୀମାନେ ।ଯେଉଁଥିରେ ନଥିଲା ମାର୍କସ୍‌ଙ୍କର ଦାର୍ଶନିକତତ୍ତ୍ୱର ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଖଡ୍‌ଗଧାର ବରଂ ଉଦାର ମାର୍କସ୍‌ପନ୍ଥୀ ଭାବରେ ନିଜର ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପରିଚୟ ଖୋଜି ପାଇଲେଏମାନେ ।

Oxford English Dictonary ନବ୍ୟ-ମାର୍କସ୍‌ବାଦର ସଂଜ୍ଞା ନିରୁପଣ କରି କହେ – "Relating to the forms of political philosophy which arise form the adoption of marxist thought to accomodate or confort modern issues such as the global economy, the capitalist welfare state and the stability of liberal democracies."[୩] ଅର୍ଥାତ୍, ଆଧୁନିକ ସମାଜରେ ସୃଷ୍ଟ ବିଶ୍ୱ ଅର୍ଥବ୍ୟବସ୍ଥା, ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଜନମଙ୍ଗଳକାରୀ ରାଷ୍ଟ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ତଥା ଉଦାରବାଦୀ ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ସ୍ଥିରତା ଆଣିବା ପ୍ରଭୃତି ବିବିଧ ଘଟଣାକ୍ରମକୁ ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା ପାଇଁ ମାର୍କସ୍‌ବାଦୀ ତତ୍ତ୍ୱରେ କେତେକ ନୂତନ ରାଜନୈତିକ ଦର୍ଶନକୁ ସମ୍ବନ୍ଧିତ କରାଯାଇଥିଲା । ଉକ୍ତ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ଧାରଣାରୁ ନବ୍ୟ-ମାର୍କସ୍‌ବାଦର ସୃଷ୍ଟିହୋଇଛି ।

ବସ୍ତୁତଃ ମାର୍କସ୍‌ବାଦର ପରିବର୍ତ୍ତିତ ସଂସ୍କରଣ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏଥିରେ ଉଦାର ମାର୍କସ୍‌ବାଦର ସ୍ୱର ଅନୁରଣିତ । ୧୯୮୦ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ବିଶ୍ୱ ସାହିତ୍ୟରେ ଧାରାଗତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ସଂଘଟିତହୋଇଛି । ମାର୍କସବାଦୀମାନେ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ମାନଙ୍କ ଦୌରାତ୍ମ୍ୟରୁ ଆତ୍ମରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଯାଇ ପ୍ରୋଲିଟରିଏଟ ଅର୍ଥାତ୍ ସର୍ବହରା ତତ୍ତ୍ୱର ପରିହାର ପୂର୍ବକ ଦଳିତ ତତ୍ତ୍ୱ (subaltern)କୁ ଆପଣେଇ ନେଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଦଳିତ ସହିତ ସର୍ବହରାକୁ ସମନ୍ୱିତ କରି ଶୋଷଣରୁ ମୁକ୍ତିର କଥା କହିଛନ୍ତି । ମାର୍କସୀୟ ଦର୍ଶନର ପୃଷ୍ଠ ଭୂମିରେ ନୂତନ କୌଶଳର ପ୍ରୟୋଗରେ ଏହା କେତେବେଳେ ନାରୀବାଦର କଥା କହିଛି ତ କେତେବେଳେ ଦଳିତବାଦର କଥା କହିଛି । ପୁଣି କେତେବେଳେ ସହରୀକରଣ, ଶିଳ୍ପାୟନ ନାଁରେ ବାସହରା ହୋଇ ଜୀବନ ଅତିବାହିତ କରୁଥିବା ବିସ୍ଥାପିତଙ୍କର କରୁଣ କାହାଣୀକୁ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିଛି ।ମୋଟ ଉପରେ ମାର୍କସ୍‌ବାଦୀ ଚେତନାକୁ ସୁସଂହତ କରିବା ସହିତ ଗଣମୁଖୀ ଆବେଦନର ଲୋକପ୍ରିୟ କରାଇ ପାରିଛି ନବ୍ୟ-ମାର୍କସବାଦୀ ଚେତନା ।

ମାର୍କସ୍‌ବାଦୀ ସାହିତ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ ଲାଲ୍‌ପତାକା, ଲାଲବାହିନୀ, ଶ୍ରେଣୀ ସଂଘର୍ଷ ଇତ୍ୟାଦି ମାଧ୍ୟମରେ ପୁଞ୍ଜିପତିମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ସଂଗ୍ରାମର ଆହ୍ୱାନ ଥିଲା, ମାତ୍ର ନବ୍ୟ-ମାର୍କସ୍‌ବାଦୀମାନେ ପ୍ରଚାର ସର୍ବସ୍ୱତାରୁ ନିଜକୁ ଦୂରେଇରଖି ଦଳିତ, ଶୋଷିତ ଓ

ନିଷ୍ପେସିତମାନଙ୍କର ଦୁଃଖ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାକୁ ଅତି ଆବେଗ ପ୍ରବଣ ଢଙ୍ଗରେ ପ୍ରକାଶ କଲେ। ଖଟିଖିଆ, ଦିନମଜୁରିଆ, ଅଶିକ୍ଷିତ, ମୁଲିଆ ଓ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ପୁଞ୍ଜିପତିମାନଙ୍କର ଅତ୍ୟାଚାର ତଳେ ଯେଉଁ ଭୟାନକ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଭିତରେ ଅହରହ ପେଶି ହେଉଥିଲା ସେମାନଙ୍କୁ ସଚେତନ କରାଇ ବିପ୍ଳବ ଜରିଆରେ ମୁକ୍ତିର ମାର୍ଗ ଦେଖାଇଲା ନବ୍ୟ-ମାର୍କସବାଦୀ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ। ଏହା ଦଳିତ, ଅବହେଳିତ, ଶୋଷିତ ଓ ସର୍ବହରାର କଥା କହିଲା। ସମାଜରେ ଅନ୍ୟ(other) ଭାବରେ ଅବାଞ୍ଛିତ ଜୀବନ ଅତିବାହିତ କରୁଥିବା ମଣିଷର କଥା ବିକହିଲା।

୧୯୮୦ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ବିଶ୍ୱ ସାହିତ୍ୟରେ ପ୍ରମୁଖସ୍ଥାନ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ଉତ୍ତର ଆଧୁନିକ ଚେତନାରେ ନବ୍ୟ-ମାର୍କସ୍‌ବାଦ ଏକ ଅନ୍ୟତମ ଆନ୍ଦୋଳନ ଭାବେ ପରିଗଣିତ ହେଲା। ସାମ୍ୟବାଦୀ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କରୁ ଉଦ୍ଭୁତ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱର ସାମାଜିକ ତଥା ସାହିତ୍ୟିକ ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଏହା ଏକ ଉଲ୍ଲେଖ ଯୋଗ୍ୟସ୍ଥାନ ଅଧିଗ୍ରହଣ କରିପାରଛି। ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ନବ୍ୟ-ମାର୍କସ୍‌ବାଦୀ ଦର୍ଶନର ଆଧାରରେ ଗଣଜୀବନର ଦୁଃଖ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାକୁ ଚିତ୍ରଣ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ତତ୍ପରତା ପରିଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଛି। ଆଶୁତୋଷ ପରିଡା, ସଦାଶିବ ଦାସ, ପ୍ରସନ୍ନ କୁମାର ପାଟଶାଣୀ, ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ପାଣ୍ଡବ, ସେନାପତି ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ କେଶରୀ, କୁମାର ହସନ୍, ରତ୍ନାକର ରାଉତ, ଅଖିଳ ନାୟକ, ହୁସେନ ରବିଗାନ୍ଧି, ରମେଶ ପତି, ଦୁର୍ଗପ୍ରସାଦ ପଣ୍ଡା, ନିରାକାର ଦାସ, ପବିତ୍ରମୋହନ ଦାସ, ଜୟନ୍ତୀ ରଥ, ପ୍ରବୀର ମହାନ୍ତି, ସମରେନ୍ଦ୍ର ମହାପାତ୍ର, ସନ୍ତୋଷ ଦେବତା, ମିନତୀ ମିଶ୍ର, ସୁଶାନ୍ତ କୁମାର ଷଡଙ୍ଗୀ, ବିଭୂତି ଭୂଷଣ ଗ୍ରହାଚାର୍ଯ୍ୟ, ଅୟସକାନ୍ତ, ସମ୍ବିତରାୟ ପ୍ରମୁଖଙ୍କ ବିବୃନ୍ଦ ଏ ଦିଗରେ ଲେଖନୀ ଚାଳନା ପୂର୍ବକ ଓଡ଼ିଆ କବିତାରେ ନବ୍ୟମାର୍କସବାଦୀ ଧାରାକୁ ସମୃଦ୍ଧ କରିଛନ୍ତି।

ଉତ୍ତର ଆଧୁନିକ କାଳରେ ଏହି ନୂତନ ଦର୍ଶନଟି ଦାରିଦ୍ର୍ୟ, ଜାତିଗତ ବୈଷମ୍ୟ, ଧର୍ମଗତ ବିଦ୍ୱେଷ, ଶୋଷଣ, କ୍ଷମତାହୀନତା ଓ ଶିଳ୍ପଗତ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ପ୍ରତି ଅହେତୁକ ଆଗ୍ରହ ଜନିତ ସୃଷ୍ଟ ବିବିଧ ସାମାଜିକ ସମସ୍ୟାକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି ସାମାଜିକ ଗଠନ ପ୍ରଣାଳୀରେ ଥିବା ତ୍ରୁଟି-ବିଚ୍ୟୁତି ସବୁକୁ ମୂଳୋତ୍ପାଟନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଚେଷ୍ଟିତ ହେଲା। ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଉତ୍ତର ଅଶୀ କାଳରେ ଆଲୋଚ୍ୟ ନୂତନ ଚେତନାକୁ କବିତାର କଳେବର ମଧ୍ୟରେ ସ୍ଥାନ ଦେଇ ଯୁଗୀୟ ଅଭିରୁଚି ସହିତ ସମତାଳରେ ଗତିକଲା। ପୁଞ୍ଜିବାଦକୁ ସମାଜରେ ଘଟୁଥିବା ବିବିଧ ସମସ୍ୟାର ପ୍ରମୁଖ କାରଣ ରୂପେ ଉପସ୍ଥାପନ କରି ସମାଜରୁ ଏହି ପ୍ରଥାକୁ ଉଚ୍ଛେଦ କରିବାକୁ ଆହ୍ୱାନ ଦେଇ କବି କହେ:-

"ସାମ୍ୟବାଦ ଓ ସମାଜବାଦକୁ ସମାଜନୀତିରେ ଭରି
ପୁଞ୍ଜିବାଦର ଉଚ୍ଛେଦ କର ଭ୍ରଷ୍ଟାଚାର କୁମାରି ।"

କାଳରାତି, ଡଃ. ଉପେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରସାଦ ନାୟକ
ସମାରୋହ, ପୂଜାବିଶେଷାଙ୍କ ୨୦୦୫

ଉପ ନିବେଶବାଦୀ ପରାଧୀନ ମଣିଷ ଯେଉଁ ନୂତନ ସମାଜର ପରିକଳ୍ପନା କରିଥିଲା ତାହାଥିଲା ସଂତ୍ରାସ, ଧ୍ୱଂସ, ଅନ୍ୟାୟ ଓ ଶୋଷଣ ମୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର। ଯେଉଁଠି ଶାନ୍ତି ଓ ସୌହାର୍ଦ୍ଦ ବିରାଜମାନ କରୁଥିବ। ପୁନଶ୍ଚ, ଅବିଶ୍ୱାସ, ଷଡଯନ୍ତ୍ର ପ୍ରଭୃତିର ଦୌରାତ୍ମ୍ୟଥିବ ଏଠାରେ ଅନୁପସ୍ଥିତ। ମାତ୍ର ଉତ୍ତର ଉପନିବେଶ କାଳରେ ସମାଜବାଦୀ ଗଣତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେଲା ସତ କିନ୍ତୁ ତାହାର ସ୍ୱପ୍ନର ରାଷ୍ଟ୍ର ଅପହଞ୍ଚ ହୋଇ ରହିଗଲା। ସୁଜଳା ସୁଫଳା ଶସ୍ୟ ଶ୍ୟାମଳା ମାତୃଭୂମି ପରିବର୍ତ୍ତେ ସେଦେଖିଲା ହିଂସା ଓ ଛଳନାରେ ଜରାଜୀର୍ଣ୍ଣ ଭାରତ ବର୍ଷ। ଶାସକ ବଦଳିଗଲେ ମାତ୍ର ପୁଞ୍ଜିପତିମାନଙ୍କ ନୂତନ ଆର୍ଥିକନୀତି ବିଶ୍ୱର ସମସ୍ତ ଅଞ୍ଚଳରେ ଆସ୍ଥାନ ଜମେଇ ଦେଲା। ଫଳତଃ ଦେଶୀ ସାମଗ୍ରୀ ଅପେକ୍ଷା ବିଦେଶୀ ସାମଗ୍ରୀ ଓ ସେବାର ଚାହିଦା ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାକୁ ଲାଗିଲା।

ସବୁକାଳରେ ଅର୍ଥନୀତିର ମାନଦଣ୍ଡ ଦ୍ୱାରା ସମାଜ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ହୋଇଥାଏ, ଆଲୋଚ୍ୟ କାଳଖଣ୍ଡରେ ଜଗତୀକରଣର ପରବର୍ତ୍ତୀ ବିଶ୍ୱରେ ଉଦାରୀକରଣ ଅର୍ଥନୀତି ଦେଶୀୟ ପୁଞ୍ଜି ଓ ବିଦେଶୀ ପୁଞ୍ଜି ମଧ୍ୟରେ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ସୃଷ୍ଟିକଲା ଯାହା କି ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ଭାବରେ ସମାଜରେ ବିଭେଦ ସୃଷ୍ଟିର ପ୍ରମୁଖ କାରଣ ହେଲା। ଶୋଷଣର ରୂପ ବଦଳିଲା। ବସ୍ତୁର ସ୍ଥାନ ନେଲା ଅଣବସ୍ତୁ। ଏଠି ପୁଞ୍ଜିପତି ଆଉ ବସ୍ତୁ ଶ୍ରମକୁ ଅକ୍ତିଆର କରିବାକୁ ଚାହିଁଲା ନାହିଁ ବରଂ ଅଣବସ୍ତୁ ଶ୍ରମକୁ କରାୟତ୍ତ କରି ବିପୁଳ ସଂପତ୍ତିର ଅଧିକାରୀ ହେଲା। ଯଦିଚ ମଣିଷର ସେବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ସେ ମୋଟା ଅଙ୍କରେ ଟଙ୍କା ଦେଉଥିଲା କିନ୍ତୁ ତାର ସମସ୍ତ ପାରିବା ପଣିଆ ଉକ୍ତ ବହୁରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କମ୍ପାନୀ(MNC) ମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ବନ୍ଧା ପଡିଲା। ଅତିଷ୍ଠ ସମାଜବାଦୀ କବି ଏତାଦୃଶ ଶୋଷଣରେ ବ୍ୟଥିତ ହୋଇ କହିଲାଞ୍ଚି –

"ଯେତେ ସବୁ ଗାନ୍ଧିବାଦ ସାମ୍ୟବାଦ ଶାନ୍ତିର ସୁଗନ୍ଧ
ହଜିଯାଏ ପୁଞ୍ଜିବାଦର ମହାପ୍ରଳୟରେ
ଅକର୍ମା ମଣିଷଏଠି ଖୋଲୁଥାଏ ଭାଗ୍ୟ
ଜୀଇଁବାର ଜ୍ୱାଳା ସହିନିଏ ନିରୀହ ମଣିଷ
ଅଙ୍ଗେ ନିଭା ଯାତନାର ଅନୁଭବ ଯେତେ
ମିଶିଯାଏ ଧୂଆଁହୋଇ ଆକାଶ ଛାତିରେ।"

ନିସଙ୍ଗ ବିହଙ୍ଗ, ନିଶବ୍ଦ ନୂପୁର, ନରହରି ମିଶ୍ର

ଅତୀତରେ ସେ ଏକଛତ୍ରବାଦ ଶାସନରୁ ମୁକୁଳି ସ୍ୱାଧୀନ ଭାବରେ ସମ୍ମାନର ସହିତ ବଞ୍ଚି ରହିବା ପାଇଁ ଆନ୍ଦୋଳନ କରିଥିଲା ଏବଂ ଉକ୍ତ ଆନ୍ଦୋଳନର ଫଳସ୍ୱରୂପ ସମସ୍ତ ଶୋଷଣର ଅନ୍ତ ଘଟି ସମାଜବାଦର ଜୈତ୍ରକେତନ ଉଡିଥିଲା। ଏହି ନ୍ୟାୟରେ ଦୃଢୋକ୍ତି ପ୍ରକାଶ ପୂର୍ବକ ଉତ୍ତର ଆଧୁନିକ ନବ୍ୟ-ମାର୍କସ୍‌ବାଦୀ କବି ଚେତାଇ ଦିଏ ଯେ ସେ ପ୍ରତିବାଦ କରିପାରେ, ସଂଗ୍ରାମ କରିପାରେ ଏବଂ ସାଂପ୍ରତିକ ସମାଜରେ

ପରିଦୃଷ୍ଟ ହେଉଥିବା ସମସ୍ତ ଅସମତାକୁ ଦୂରେଇ ଦେବା ପାଇଁ ଆନ୍ଦୋଳନ ମଧ୍ୟ କରିପାରେ।

"ମଣିଷ ମୂକ ନୁହଁ
ତା ପାଇଁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଲୋଡା
ସେ ହେବାକୁ ଚାହେଁ ସ୍ୱାଧୀନ
ତାର ଏ ସଂଗ୍ରାମ ସୂଚନା ଆଣେ
ସୀମାହୀନ ଶୋଷଣର ଅବସାନ।"

ଲାଲଗଡ, ଲୋହିତ ଧୂସର, କୁଳମଣି ଜେନା

ଲୁଣ୍ଠନକାରୀ ଶକ୍ତି ବିବିଧ ଉପାୟରେ ସାଧାରଣ ନିରୀହ ଲୋକମାନଙ୍କର ବିତ୍ତକୁ ଅପହରଣ କରିଚାଲେ। ତାରସଞ୍ଚିତ ଅର୍ଥର ପାହାଡ କ୍ରମବର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଣୁ ଥିଲାବେଳେ କାହାର ଦିନକୁ ଦୁଇବେଳା ଖାଇବାକୁ ନ ଥାଏ। କୋଉଠି ନିଜ ଜୀବନକୁ ସଂକଟରେ ପକାଇ ସାଧାରଣ ଲୋକଟା ଏ ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ ପାଇଁ ଚିରା ଗାମୁଛା ପାରି ଦେଇଥାଏ ତ କୋଉଠି ପ୍ରତିପତ୍ତି ସଂପନ୍ନ ଲୋକମାନେ ମାନବିକତା ଶୂନ୍ୟ ଭାବରେ ତାର ଅସହାୟତାକୁ ପରିହାସ କରିଥାଏ। ସମାଜର ଏତାଦୃଶ ବୈଷମ୍ୟର ନଗ୍ନଚିତ୍ରକୁ ଲୋକଲୋଚନକୁ ଆଣିବା ସହିତ ମାନବିକ ଅଧିକାରକୁ ସାବ୍ୟସ୍ତକରିବା ନିମନ୍ତେ ଆହ୍ୱାନ ଦେଇ କବି କହେ-

"ଅସମତାର ଅରଣ୍ୟରେ ମାୟା ମିରିଗସମ
କେଉଁ ଆଦିମ ଜୀବନର କଳା ନଦିଶି

ଦିଶିଯାଏ ମଣିଷର ଅଧିକାର କେମିତି
ପୋତି ହୋଇଯାଏ ଥିଲାବାଲାଙ୍କ ତାଳି ମାଡରେ।"

ମାଟିଆ କେଳା, ଶୋଷସନ୍ତକ, ତୁହିନାଂଶୁ ରଥ

କ୍ଷମତାଧର ରାଜନେତାମାନେ ପୁଞ୍ଜିପତିଙ୍କର ବିଶ୍ୱସ୍ତ ଅନୁଗତ। ଦରିଦ୍ର ନିରୀହ ଜନସାଧାରଣ ହେଉଛନ୍ତି ଶ୍ରମ ଦାନକାରୀ ସେବକ।ଏହି ସେବକ ମାନଙ୍କର ଅସହାୟତାକୁ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ସେମାନେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଅର୍ଜନ କରନ୍ତି ଏବଂ ଉକ୍ତ ଅସହାୟତାକୁ ଦୂରୀକରଣ କରିବା ନାଁରେ ବିଭିନ୍ନ ଯୋଜନାର ଆଳରେ ରାଜକୋଷ ଲୁଣ୍ଠନ କରନ୍ତି। ଏଥିରେ ମନ୍ତ୍ରୀ, ଯନ୍ତ୍ରୀ, ଅମଲାତନ୍ତ୍ରୀ ସମସ୍ତେ ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ଭାବରେ ଓ ଢଙ୍ଗରେ ଲୁଣ୍ଠନ କରିଚାଲନ୍ତି। ମାତ୍ର ଅର୍ଥର ଉଚିତ ବିନିଯୋଗ ହୁଏ ନାହିଁ କି ଏମାନଙ୍କର ଜୀବନରେ କୌଣସି ଉନ୍ନତି ଆସେ ନାହିଁ। ସମାଜର ଏତାଦୃଶ ବିଧି ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ କ୍ଷୁବ୍ଧ କବି ପ୍ରଶ୍ନକରେ –

"ଆମ ଛିଣ୍ଡା ପୋଷାକ
ଭଙ୍ଗା ଝୁମ୍ପୁଡି ଚାଳର
ଫଟୋ ଆଲବମ୍ ପଠେଇ
ଆମ ଫୁଙ୍ଗୁଳା ଦେହ
ହାଣ୍ଡି କଂସାର ପାଠଚକ୍ର
ର୍‍ୟାଲି ସ୍ଲୋଗାନ ବନେଇ
କେତେ ଦିନ ଲୁଟିବ
ଆମ ରାଜ କୋଷ।"

ପ୍ରତିଜ୍ଞା ନନ୍ଦବଂଶ ଧ୍ୱଂସର
ଗୋକର୍ଣ୍ଣିକା,ପୂଜାବିଶେଷାଙ୍କ ୨୦୧୧

ସମାଜନୀତି, ରାଜନୀତି ତଥା ଶାସନ ତନ୍ତ୍ରରେ ଯେଉଁ ସବୁ ଅସଙ୍ଗତ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଛି ସେ ସବୁକୁ ଉତ୍ତର ଆଧୁନିକ ପ୍ରଗତିଶୀଳ କବିତାର କବିତାରେ ପ୍ରତିବାଦ କରିଛି। ସୁବିଧାବାଦୀ ରାଜନୀତିରେ କ୍ଷମତା ଓ ପୁଞ୍ଜିର ସଂଯୋଗର ଯେଉଁଭଳି ଶୋଷଣର ଏକ ବିକୃତ ପରମ୍ପରା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି , କବିତାର କବିତାରେ ତାହାକୁ ସମୂଳେ ବିନାଶ କରିବା ପାଇଁ ସଂକଳ୍ପ କରିଛି କରି କହିଛି –

"କବି ମୁଁ ନୁହେଁ ଶୋଷିତ ଏକ
ବିପ୍ଲବ ମୋ ପହିଲା ଭୋକ
ଧ୍ୱଂସ ମୋର ଦ୍ୱିତୀୟ ନିଶା
ଶୋଷଣ ଘରେ ତାଲା
ପକାଇବାକୁ କବିତା ମୋର
ସଂଗ୍ରାମ ଓ ସଂଘାତରେ
ପଥକୁ ବରି ନେଲା ।"

ଜାରାଶବର ସଙ୍ଗୀତ, ଲୋହିତ ଧୂସର, କୁଳମଣି ଜେନା

ସମାଜରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିବା, ଧର୍ଷଣ, ଶୋଷଣ, ଅପମିଶ୍ରଣ, ଅପମୃତ୍ୟୁ, ଅନାହାର, ଅନାଚାର, ପିଲାବିକ୍ରୀ, ଦେହ ବିକ୍ରୀ, ଦରବୃଦ୍ଧି, ଶିକ୍ଷକ ଆନ୍ଦୋଳନ, ଟ୍ରେଡ ୟୁନିୟନ୍ ଆନ୍ଦୋଳନ, ଧର୍ମାନ୍ତରୀକରଣ, ନରବଳି, ଅମାନବିକତା ବେକାରୀ ପ୍ରଭୃତି ସାମାଜିକ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ନିମନ୍ତେ ଆଶୁ ପ୍ରତିକାର କାମନା କରିବା ସହିତ ଅପାରଗ ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ କ୍ଷୋଭ ପ୍ରକାଶ ହିଁ ଉତ୍ତର ଆଧୁନିକ ନବ୍ୟ-ମାର୍କ୍ସବାଦୀ କବିତାର ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରସଙ୍ଗ। ଓଡିଆ କବିତା କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଆଶୁତୋଷ ପରିଡାଙ୍କ 'ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣବାଲି', ହରପ୍ରସାଦ ପରିଚ୍ଛା ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ 'ଅଥୟ ସୂର୍ଯ୍ୟ', ମନୋରମା ମହାପାତ୍ରଙ୍କର 'ଝଡ ପରେ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ', ବେଣୁଧର ରାଉତଙ୍କ 'ଏକତାରା ଦୁଇତାରା', ସୀତାକାନ୍ତ ମହାପାତ୍ରଙ୍କର 'କପଟପାଶା', ଜଗନ୍ନାଥ ପ୍ରସାଦ ଦାସଙ୍କର 'ସ୍ଥିରଚିତ୍ର' ପ୍ରଭୃତି କବିତା ସଂକଳନରେ ରାଜନୈତିକ ପାଣିପାଗ ଓ କ୍ଷମତାଧର ମଣିଷର ଅତ୍ୟାଚାର ଇତ୍ୟାଦି ବର୍ଣ୍ଣନାର ଅନେକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ସ୍ଥାନ ପାଇଛି। ଉପରୋକ୍ତ ଅଭିଜ୍ଞ କବିଙ୍କ ସହିତ ବହୁ ନୂତନ କବି ମଧ୍ୟ ଆଲୋଚ୍ୟ ଚେତନାକୁ ନିଜର କବିତାରେ ସଫଳ ରୂପାୟନ କରିଛନ୍ତି।

ମୋଟ୍ ଉପରେ ଜଗତୀକରଣ ବିଶ୍ୱରେ ପୁଞ୍ଜିବାଦକୁ ସୁହାଇଲା ଭଳି ନିର୍ମିତ ହୋଇଥିବା ବଜାର ନୀତିକୁ ଧ୍ୱଂସକରି ଏକ ସମାଜ କୈନ୍ଦ୍ରିକ ନୀତି ପ୍ରଣୟନ କରିବାକୁ ନବ୍ୟ-ମାର୍କସ୍‌ବାଦୀ କବିଗଣ ଦାବି କରନ୍ତି ।ସମାଜରେ ପ୍ରଚଳିତ ଭ୍ରଷ୍ଟାଚାରକୁ ଅନ୍ତ କରି ନୂତନ କର୍ମନୀତି, କୃଷି ନୀତିସୃଷ୍ଟି କରିବା ପାଇଁ ସେମାନେ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକଟ କରିବା ସହିତ ଶାନ୍ତି, ସଂହତି ଓ ନିରୁପଦ୍ରବ ସମାଜ ଗଠନ କରିବାକୁ ଆହ୍ୱାନ ଜଣାଇଥାନ୍ତି ।

ସହାୟକ ଗ୍ରନ୍ଥସୂଚୀ :

୧. ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ସାହିତ୍ୟ ଓ ସମୀକ୍ଷା ତତ୍ତ୍ୱ, ଡକ୍ଟର କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରଧାନ, ପୃ- ୩୨୧, ପ୍ରାଚୀ ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ, କଟକ, ୧ମ ସଂ ୨୦୧୪

୨. Sociological Teory ,George Ritzer, university of Maryland @1996

୩. www.oxforddictionaries.com/defination/english/neomarxism